

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА**

Філософський факультет

Кафедра політології

**«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Заступник декана
філософського факультету
Комаха Л.Г.**

« » _____ 2017 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНІ СТУДІЇ

для студентів

галузь знань
спеціальність
освітній рівень
вид дисципліни

**10 Природничі науки
102 хімія
Бакалавр
Обов'язкова**

форма навчання	денна
навчальний рік	<u>2017/2018</u>
семестр	5
кількість кредитів ECTS	2
мова викладання	українська
форма заключного контролю	залік

Викладачка: Тукаленко Інна Анатоліївна, к.ф.н., доцентка кафедри політології

Пролонговано: на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

КИЇВ – 2017

Розробниця: к.філос.н., доцентка кафедри політології Тукаленко І.А.

Затверджено

«_____» _____ 2017р.

Зав. кафедри політології

_____ (Цвих В.Ф.)

Протокол № ____ від «__» _____ 2017 р.

Схвалено науково-методичною комісією хімічного факультету

Протокол від «_____» _____ 2017 року №__

Голова науково-методичної комісії _____ (_____)

«_____» _____ 2017року

Схвалено науково-методичною комісією філософського факультету

Протокол від «_____» _____ 201__ року №__

Голова науково-методичної комісії _____ (Маслікова І.І.)

«_____» _____ 20__ року

ВСТУП

1. Мета дисципліни – формування знання про особливості сучасного українського суспільства, політики і влади у порівняльному контексті, про специфіку соціологічного та політологічного знання про проблеми і тенденції розвитку суспільства, політики і влади.

2. Вимоги до вибору навчальної дисципліни:

А) До початку вивчення цього курсу студенти мають володіти **знаннями** з основ держави та права, що давали б уявлення про становлення та розвиток суспільства та його інститутів.

Б) **Вміти** збирати та інтерпретувати інформацію щодо феноменів та явищ суспільно-політичних процесів, застосовувати базові поняття в критичному осмисленні подій, що мають місце в сучасному світовому політичному процесі.

В) **Володіти елементарними навичками** наукового дослідження щодо пошуку, критичного відбору та систематизації інформації як прикладного так і теоретичного характеру.

3. Анотація навчальної дисципліни: Курс «Соціально-політичні студії» базується на висвітленні й поясненні основних положень, зміст яких відображає сучасні досягнення світового та вітчизняного гуманітарного знання в усьому його багатстві і різноманітності наукових спрямувань. «Студії» розкривають принципи та закономірності функціонування та розвитку соціополітичної системи в цілому, та окремих її інститутів зокрема: держави як фундаментального інституту політичної системи, громадських організацій та політичних партій (з поясненням їхніх ідеологічних засад). Детально пояснюється сутність феномену влади та способи і границі її здійснення. Розкриваються історичні та актуальні особливості трансформації політичних режимів і здійснюється порівняльний аналіз диференційних рис демократичного та недемократичних режимів. Вивчається феномен соціального та політичного конфліктів як теоретичний конструкт і конкретні його форми та вияви. Визначається сутність інституту виборів та етапів і специфіки перебігу виборчих кампаній, розкриваються механізми виборчої інженерії, технологій формування іміджу кандидата та особливостей функціонування політичного ринку. Даються уявлення про основні тенденції розвитку сучасної світової політики та особливості вітчизняного політичного процесу.

4. Завдання (навчальні цілі) – сформувати у студентів навички критичного аналізу і пояснити соціально-політичні явища і процеси, їх представлення в ЗМІ, повсякденній свідомості та в теоретичних узагальненнях з опорою на сучасне соціологічне та політологічне

знання. Розвинути знання про особливості функціонування і розвиток сучасних соціальних і політичних систем, їх структурні елементи та соціальні наслідки, соціальні та політичні проблеми сучасного суспільства.

5. Результати навчання:

В результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація 4. автономність та відповідальність)		Методи викладання і навчання	Методи оцінювання	Відсоток у підсумков ій оцінці з дисциплі ни
Код	Результат навчання			
	Знати:			
1.1	Сутність соціальних та політичних феноменів, що є предметом соціологічних та політологічних студій, володіти та вміти застосовувати базовий понятійно-категоріальний апарат соціології і політології	Лекція, семінар	Усна доповідь, Участь в обговоренні/ дебатах	5
1.2	Актуальні соціальні та політичні проблеми сучасного суспільства, умови та чинники їх виникнення та розв'язання, специфіку їх прояву в українському суспільстві	лекція, семінар	Усна доповідь, есе	5
1.3	Сутність проявів влади як соціального та політичного феномену, ознаки, ресурси та способи її функціонування; відмінності між соціальним, політичним та державним виміром влади	Лекція, семінар, самостійна робота	Усна доповідь, аналітична розвідка	5
1.4	Підходи до визначення і класифікації конфліктів та шляхи їх розв'язання; відмінності між справжніми та фальшивими конфліктами загалом і їхніми українськими прикладами	Лекція, самостійна робота	Есе	5

1.5	Ознаки демократії та роль і місце громадсько-політичних об'єднань у функціонуванні демократичного режиму	Лекція, семінар, самостійна робота	Усна доповідь, есе	5
1.6	Проблеми світового політичного процесу і міжнародних відносин; національні інтереси України, її місце, роль і геополітичний статус у сучасному світі.	Семінари, самостійна робота	Усні доповіді, презентація самостійного дослідження, контрольна робота	15
	Вміти:			
2.1	Аналізувати соціальні та політичні явища, інтерпретувати їх із позицій сучасного соціологічного та політологічного знання	Лекції, семінари, самостійна робота	Усні доповіді, реферування з коментарями	5
2.2	Визначати та розкривати сутність актуальних соціальних та політичних проблем, конфліктів сучасного суспільства, їх умови і чинники виникнення та врегулювання;	Семінари, самостійна робота	Усні доповіді, пояснення до конспекту першоджерел	5
2.3	Критично осмислювати інформацію про соціально-політичні явища і процеси, яка представлена у масовій свідомості, публікаціях у ЗМІ та в соціальних мережах, його обґрунтованість з точки зору сучасних соціології та політології	Семінари, самостійна робота	Дебати, презентація самостійного дослідження	5
2.4	Визначати ціннісні засади різних політичних ідеологій та концепцій; орієнтуватися в програмах і платформах основних політичних партій та рухів, які впливають на політичне життя України;	Семінари, самостійна робота	Усні доповіді, дискусії, презентація самостійного дослідження	5

2.5	Виявляти інтереси та цінності, що рухають діями різних суспільно-політичних суб'єктів та розрізняти особисті та структурні мотиватори їх вибору	Семінари, самостійна робота	Усні доповіді, дискусії	5
2.6	вміти застосувати соціально-політичні знання в громадській діяльності та спорадичній політичній участі	Семінари, самостійна робота	Есе, доповіді, дебати, презентації	10
Комунікація:				
3.1	Використовувати знання іноземних мов для аналізу іншомовного масиву професійних текстів, зокрема аудіо та відео матеріалів (електронних лекцій/курсів/диспутів/інтерв'ю тощо) для оволодіння актуальними знаннями, всебічного розуміння предмету дослідження	Семінари, самостійна робота	Усні доповіді, реферування з аналітичним коментарем	5
3.2	Демонструвати знання і мислення в дискусійному форматі, беручі участь у професійному обговоренні винесених тем на наукових семінарах, круглих столах, колоквіумах, дебатах тощо. Презентувати результати проведених досліджень будь-якої з тенденцій, що трансформують усталені уявлення/підходи/ процеси та інститути в сучасних умовах	Семінари, самостійна робота	Усні доповіді, дискусії, презентація самостійного дослідження, есе	5
3.3	Оперувати інформаційними засобами, що сприяють у презентуванні результатів дослідження у систематизованому вигляді з використанням інфографіки тощо.	Семінари	Презентації	2

	Автономність та відповідальність:			
4.1	Самостійно знаходити та критично осмислювати науково-публіцистичні тексти та інші інформаційні джерела з суспільно значимих питань	Самостійна робота	Усі види усних та письмових робіт	3
4.2	Самостійно виконувати усі види контрольних завдань, максимально уникаючи надмірного цитування, прихованих запозичень та інших видів фальсифікатів.	Семінари, самостійна робота	Колоквіуми, есе, контрольні роботи, презентації	5
4.3	Бути відповідальними у здійсненні наукових досліджень на всіх його етапах, від підбору джерел до винесення аналітичних суджень. Достовірність, всебічність та максимальна об'єктивованість дослідження мають визначати наукову сумлінність дослідника.	Семінари, самостійна робота	Усі види усних та письмових робіт	5

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання (необов'язково для вибіркових дисциплін)

Результати навчання дисципліни	1.1	1.2	2.1	4.1	4.2
Програмні результати навчання		+			
			+		
			+		

7. Структура курсу: у курсі передбачено 1 змістовну частину. Заняття проводяться у вигляді лекцій, семінарів, з використання інтерактивних методів навчання. Завершується дисципліна заліком.

Курс в цілому присвячений висвітленню основ функціонування та розвитку сучасного суспільства, політики і влади, взаємодії людини з соціальними та політичними інституціями, особливих характеристик сучасного українського суспільства та українського політичного процесу. Детально вивчаються такі концептуальні феномени як: влада, політичні режими, політична система суспільства, демократія, партії та партійні системи, вибори та виборчі системи, світовий політичний процес.

8. Схема формування оцінки:

Контроль знань здійснюється за системою ECTS, яка передбачає дворівневе оцінювання засвоєного матеріалу, зокрема **оцінювання**

теоретичної підготовки – результати навчання (знання 1.1 – 1.6), що складає 40% від загальної оцінки та **оцінювання практичної підготовки** – результати навчання (вміння 2.1-2.6); (комунікація 3.1-3.3); (автономність та відповідальність 4.1-4.3), що складає 60% загальної оцінки.

Критерії оцінювання:

1. Усна відповідь:

8-9 балів – студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст поставленого завдання, використовуючи обов'язкову та додаткову літературу

6-7 балів - студент у достатньому обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно його викладає, але може не вистачати аргументації в поясненнях, в основному розкриває зміст поставленого завдання, використовує обов'язкову літературу. Допускаються несуттєві неточності

бали – в цілому володіє навчальним матеріалом, але не демонструє глибини знань, не спирається на необхідну навчальну літературу, Має у відповіді суттєві неточності

4-5 балів – не в повному обсязі володіє матеріалом, фрагментарно та поверхово його викладає, недостатньо розкриває зміст поставлених питань. Має суттєві помилки у відповіді

2. Доповнення / дискусія:

4 бали – доповнення змістовне, ґрунтовне, конструктивно доповнює обговорення теми,

2-3 бали – доповнення змістовне

1 бал – доповнення містить інформацію, що суттєво не розширює дискусію

3. Конспект першоджерел:

2 бали – студент опрацював необхідний текст із цитуванням та відповідними власними зауваженнями та поясненнями

1 бал – студент законспектував текст без цитувань та пояснень

4. Самостійна робота, підсумкова письмова робота:

20-16 балів студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст поставленого завдання, правильно інтерпретує отримані результати, використовує обов'язкову та додаткову літературу, демонструє самостійність, достовірність, незаангажованість проведеного дослідження / письмової роботи

15-11 балів - студент у достатньому обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно його викладає, але може не вистачати аргументації в поясненнях, в основному розкриває зміст поставленого завдання, використовує обов'язкову літературу, демонструє самостійність та достовірність проведеного дослідження / письмової роботи. Допускаються несуттєві неточності

10-6 балів - в цілому володіє навчальним матеріалом, але не демонструє глибини знань, самостійності у вирішенні поставлених завдань, не спирається на необхідну навчальну літературу, робота містить суттєві неточності

5-0 балів - не в повному обсязі володіє матеріалом, фрагментарно та поверхово його викладає, недостатньо розкриває зміст поставлених питань.

Має суттєві помилки в роботі. Демонструє не самостійність у виконанні завдань

Семестрову кількість балів формують бали, отримані студентом у процесі засвоєння матеріалу з усіх двох частин та виконання самостійних робіт.

5. Есе, презентація, аналітична розвідка

12-15 балів – студенти цілковито володіють матеріалом, вільно оперують знаннями з курсу та здатні включати їх в ширший науковий контекст. Також студенти мають демонструвати високу ступінь самостійності у виконанні цих завдань та, водночас, ґрунтувати свої твердження на науково-достовірній літературі.

8-12 балів – робота не має високого рівня самостійності, або ж містить неповні обґрунтовані твердження, проте демонструє достатню обізнаність із необхідним обсягом рекомендованої літератури

4-7 бали – робота частково розкриває проблеми та здебільшого реферативна за змістом.

1-3 бали - існують суттєві помилки в роботі, що є наслідком незасвоєння матеріалу. Робота носить компілятивний несистемний характер.

Оцінювання за формами контролю:

Види робіт		Семестрова кількість балів	
		Min – 48 бали	Max – 80 балів
Усна відповідь		«6» x 3 = 18	«9» x 3 = 27
Доповнення, участь в дискусіях		«2» x 2 = 4	«4» x 3 = 12
Есе	Осмислення ролі суспільства та політики у житті людини (за матеріалами художньої чи публіцистичної літератури/ кіно	«8» x 1 = 8	«14» x 1 = 14
Самостійна індивідуальна робота	Аналітична розвідка передбачає здійснення порівняння політичних систем двох обраних країн за вказаними критеріями	«8» x 1 = 8	«12» x 1 = 12
	Презентація розробки проекту програми власної політичної партії	«10» x 1 = 10	«15» x 1 = 15
Підсумкова контрольна робота		«12» x 1 = 12	«20» x 1 = 20

Підсумкове оцінювання у формі заліку: підсумкова кількість балів з дисципліни (максимум 100 балів), яка визначається як сума (проста або зважена) балів за систематичну роботу впродовж семестру. Залік виставляється за результатами роботи студента впродовж усього семестру. Таким чином, підсумкова оцінка складається із суми семестрової кількості балів та підсумкової контрольної роботи

При простому розрахунку отримуємо:

	Семестрова кількість балів	ПКР (підсумкова контрольна робота) /залік	Підсумкова оцінка
<i>Мінімум</i>	48	12	60
Максимум	80	20	100

Шкала відповідності:

Відмінно / Excellent	90-100
Добре / Good	75-89
Задовільно / Satisfactory	60-74
Незадовільно / Fail	0-59
Зараховано /Passed	60-100
Не зараховано / Fail	0-59

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЛЕКЦІЙ І СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

№ теми	Назва теми	Лекції	Семінари	С/Р
1	Суспільство і політика: сутність та взаємозв'язок понять	2		1
2	Соціалізація та соціально-політична структура суспільства	2		1
3	Влада як суспільно-політичний феномен	2		1
4	Демократія як суспільна практика і політичний режим	2		1
5	Політичні партії та громадські організації	2		2
6	Держава як основний інститут політичної системи суспільства		2	4

7	Соціальні та політичні конфлікти: сутність, класифікація, шляхи розв'язання		2	4
8	Політична культура та ідеологія		2	4
9	Вибори та виборчі системи		1	4
10	Есе			6
11	Аналітична розвідка			6
12	Презентація програми			8
<i>Підсумкова контрольна робота</i>			1	
	ВСЬОГО	10	8	42

Загальний обсяг – 60 год., зокрема:

Лекцій – 10 год.

Семінари – 8 год.

Самостійна робота – 42 год.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

Основна:

1. Гіденс Е. Соціологія. - К., Основи. - 1999р.– 835 с.
2. Кузьменко Т.М. Соціологія / Навчальний посібник. – Київ: «Центр учбової літератури», 2010. – 320 с.
3. Категории политической науки. Учебник. – М.: РОССПЭН. – 2002.
4. Кирилюк Ф. М., Батрименко О. В. Історія зарубіжних політичних вчень: Навч.-метод. посібник. - К.: ТОВ «XXI століття: Діалог культур», 2005. - 256 с.
5. Політологія: навчальний посібник / Є.В. Перегуда та ін. – К.: КНУБА, 2012. (Рекомендовано МОНмолодьспорту України.)
6. Політологія: підручник для студентів вищих навчальних закладів. / За ред. Цвиха В.Ф., Батрименка О.В. - К.: ВПЦ “Київський університет”, 2009 – 629 с.
7. Політологія: підручник / В.Ф.Цвих, О.В.Батрименко та ін. – Київ: 2010. – 671с
8. Хейвуд Эндрю. Политология. Учебник для студентов вузов. – М., 2005
9. Шляхтун П.П. Політологія (теорія та історія політичної думки): Підручник. - К., 2002.
10. Штомпка П. Социология. Анализ современного общества \ Пер.с польского. - М.: «Логос». - 2008. – 664 с.

Додаткова:

1. Арістотель. Політика. Пер. з давньогр. та передм. О. Кислюка. – К.: Основи. 2003. – 239 с.
2. Бергер П. Приглашение в социологию. Гуманистическая перспектива. М.: Аспект-Пресс, 1996. – 264 с.
3. Вебер М. Государство і суспільство / Макс Вебер; пер. з нім. М. Кушнір. — К.: Всесвіт, 2013. — 1112 с.
4. Вебер Макс. Соціологія. Загальноісторичні аналізи. Політика / Пер. з нім. Олександр Погорілий. — К: Основи, 1998. — 534 с.
5. Вебер М. Покликання до політики // Соціологія. Загальноісторичні аналізи. Політика /Пер. з нім. Олександр Погорілий. – К.: Основи, 1998. – С. 173-191.

6. Вектори змін українського суспільства / За ред. В.М.Ворони, М.О.Шульги. – К.: Інститут соціології НАН України, 2014. – 466 с.
7. Даль Р. О демократии / Пер. с англ. М., 2000
8. Дарендорф Р. Современный социальный конфликт. Очерк политической свободы / Пер. с. Нем. М., 2002
9. Дюверже М. Политические партии. М., 2000.
10. Захарченко М.В., Погорілий О.І. Історія соціології (від античності до початку ХХ ст.). К.: Либідь. 1993.
11. Истон Д. Категории системного анализа политики / Антология мировой политической мысли. В 5 т. Т.ІІ. Зарубежная политическая мысль в ХХ в. – М.: Мысль, 1997.– С. 630-642.
12. Качество жизни населения Украины в зеркале социологии \ Под общ. ред. В.М.Ворони, Е.И.Суименко. – К.: Інститут соціології НАН України, 2012. – 211 с.
13. Кирилюк Ф.М., Батрименко О.В. Історія зарубіжних політичних вчень. Навч.-метод. посібник. – К.: ТОВ “ХХІ століття: Діалог культур”, 2005. – 256 с.
14. Класики політичної думки від Платона до Макса Вебера / Євгеній Причепій (ред.). – К.: ВК ТОВ “Тандем”, 2002. – 582 с.
15. Ленуар Р., Мерлье Д., Пенто Л., Шампань П. Начала практической социологии / Пер.с фр. – М.: Інститут експериментальної соціології; СПб: «Алтейя», 2001. – 410 с.
16. Лібанова Е.М. Нерівність в українському суспільстві: витоки та сучасність // Економіка України. – 2014. – № 3(628). - С. 4 – 18.
17. Мак'явеллі Н. Державець. Флорентійські хроніки– К.: Фоліо, 2013. – 512 с.
18. Мертон Р.Социальная теория и социальная структура (фрагменты) / Под общ. ред. В.В.Танчера. – Киев: Ин-т социологии, 1996. – 112 с.
19. Миллс Ч.Р. Социологическое воображение // пер. с англ. О.А.Обремко. М.: Nota Bene, 2001. – 264 с.
20. Мурадян Е.С. Динамика ценностно-нормативной системы и жизненные шансы. Опыт постсоветской трансформации в Пограничье / Е.С.Мурадян и др. – Вильнюс: Европейский гуманитарный університет, 2014. – 366 с.
21. Новые социальные неравенства. / под ред. С.А. Макеева. – К., 2006. – 355 с.
22. Парсонс В. Публічна політика. Вступ до теорії й практики аналізу політики. - К.: Києво-Могилянська академія, 2006. - 550 с.
23. Платон. Держава. – К.: Основи, 2005. – 355 с.
24. Полторац В.А. Социология общественного мнения: Учеб. пособие. К.: Днепропетровск: Центр "Социо-полис". Изд-во "Арт-Пресс", 2000.
25. Сталий людський розвиток: забезпечення справедливості: Національна доповідь / кер. авт. колективу Е.М. Лібанова / Інститут демографії та соціальних досліджень ім. М.В. Птухи. – Умань : Видавничо-поліграфічний центр «Візаві», 2012. – 412 с.
26. Соціологія політики: Енцикл.словник / Авт.-упоряд. В.А. Полторац, О.В. Петров, А.В.Толстоухов. – К.: Вид-во Європ.ун-ту, 2009. – 442 с.
27. Структурні виміри сучасного суспільства. Курс лекцій / За ред.С.Макеева. – Київ: Інститут соціології НАН України, 2006. – 372 с.
28. Хантингтон С. Третья волна. Демократизация в конце ХХ века / Пер. с англ. М., 2003
29. Heywood A. PoliticalIdeologies: AnIntroduction. - Palgrave Macmillan; Fifth Edition, 2012. - 392 p.
30. Introduction to Politics / R. Garner (Author), P. Ferdinand (Author), S. Lawson (Author). - Oxford University Press; 2 edition, 2012. - 560 p.

31. Lipset S. M. Political Man: The Social Bases of Politics. - The Johns Hopkins University Press, 1981. - 608 p.
32. The Cambridge history of twentieth-century political thought \ Ed. by T. Ball, R. Bellamy. - Cambridge University Press, 2008 -746 p.

Інтернет ресурси

1. Агенція суспільної інформації "Ініціатива" <http://www.asi.org.ua/>
2. Бібліотека факультету соціології Київського національного університету імені Тараса Шевченка <http://www.socd.univ.kiev.ua/>
3. Вісник Київського національного університету. Серія: Соціологія. <http://www.socd.univ.kiev.ua/uk/visnik-kiyivskogo-nacionalnogo-universitetu-imeni-tarasa-shevchenka-sociologiya>
4. Державний Комітет Статистики України - www.ukrstat.gov.ua
5. Журнал "Социологическое обозрение" Центра фундаментальної соціології (Москва) <http://www.sociologica.ru/Journal.html>
6. Інститут громадянського суспільства <http://www.csi.org.ua/>
7. Інститут соціології НАН України (електронна бібліотека) http://i-soc.com.ua/institute/el_library.php
8. Київський міжнародний інститут соціології <http://kiis.com.ua/>
9. Мережа аналітичних центрів України <http://www.intellect.org.ua/>
10. Міжнародний центр перспективних досліджень <http://www.icps.kiev.ua/library>
11. Онлайн бібліотека по політології і політ. наукам <http://politics.ellib.org.ua/>
12. Ресурсний центр з соціології, Харківський національний університет ім. В.Н.Каразіна <http://www.sociology.kharkov.ua/> (електронна бібліотека, тексти публікацій, корисні посилання)
13. Український незалежний центр політичних досліджень <http://www.ucipr.kiev.ua/>